

[Práce a mzda \(/\)](#) [Pracovní úrazy \(/kategorie/pracovni-urazy\)](#)

Kazuistiky pracovních úrazů a nehod vzniklých při výkonu práce - XV. Poškození oka brigádníka při používání akumulátorového páskovače palet (/clanky/kazuistiky-pracovnich-urazu-nehod-vzniklych-pri-vykonu-prace-xv-poskozeni-oka-brigadnika-pri)

[PRACOVNÍ ÚRAZY \(/KATEGORIE/PRACOVNI-URAZY\)](#)

Kazuistiky pracovních úrazů a nehod vzniklých při výkonu práce - XV. Poškození oka brigádníka při používání akumulátorového páskovače palet

27. 3. 2020

[Doc. RNDr. Mgr. Petr A. Skřehot, Ph.D. \(/autori/doc-rndr-mgr-petr-skrehot-phd\)](#)

Říká se, že ve firmách, kde se nedostává pozornosti otázkám bezpečnosti práce, tam tiká časovaná bomba. Obvykle to mívá stejné příčiny - snaha o úspory. Podívejme se na to, jak to leckde chodí, očima některých zaměstnavatelů.

Nejprve se ušetří na bezpečnostním technikovi (tj. osobě odborně způsobilé v prevenci rizik), takže se řádně nevyhodnotí pracovní rizika a nevypracuje se tedy ani potřebná dokumentace BOZP. Dále se ušetří na materiálu a pracovním vybavení. Kupovat nové vybavení, provádět revize technických zařízení, zlepšovat pracovní prostředí? Zbytečný luxus, bez kterého se přece obejdeme. Ochranné pracovní prostředky? Nač by

zaměstnancům vlastně měly být? Mají přece vlastní oděv i obuv. Dále úspory pokračují směrem k zaměstnancům samým. Myslíte si, že je zapotřebí školit je, posílat na lékařské prohlídky nebo očkovat? Ale kdeže! Navíc přeci platí, že neinformovaný zaměstnanec je bezproblémový zaměstnanec. Nesporně je ještě spousta dalších věcí, na kterých by se dalo leccos ušetřit. Co třeba plastové stahovací pásky? Stojí sice pár korun, ale není zbytečné je kupovat, když můžeme použít už použité? Myslíte si, že to, co jste si právě přečetli, je imaginace ze zlého snu? I kdepak. Takové věci se skutečně dějí a nakonec vedou až k tragickým následkům. Nejinak tomu bylo i v případě jednoho „eseróčka“, kde jednatelé totálně rezignovali na plnění svých povinností s cílem ušetřit z jejich pohledu zbytečné náklady.

Popis události

Na případ, o kterém zde bude tentokrát pojednáno, jsme krátce odkázali v jednom z dřívějších čísel časopisu.¹⁾ Nyní si probereme podrobněji událost samotnou i pochybení jejích aktérů. Úraz se stal mladému studentovi (říkejme mu Patrik), který brigádně vypomáhal ve firmě podnikající v oblasti dovozu exotického ovoce. Ve firmě byl první den a vlastní práci vykonával teprve druhou pracovní hodinu. K práci nebyl ani zaučen, ani jej nikdo nepoučil o rizicích. Taktéž nedostal žádné osobní ochranné pracovní prostředky (OOPP). Jeho úkolem bylo vypomáhat při vychystávce krabic s banány pro expedici zákazníkům. To představovalo naložení kartónových krabic na europaletu na sebe a jejich zajištění stahovací páskou. Utahování pásky se provádělo pomocí běžného ručního akumulátorového páskovače. Páskovač obsluhoval skladník, kterému

Patrik pomáhal. Při páskování stál vždy na druhé straně stohovaných krabic a pásku přidržoval v potřebné výšce, aby nesjela dolů. Při utahování se však jedna páska přetrhla a vymrštila. Na pásce byla bohužel připnuta ocelová spona z předchozího použití, která Patrika zasáhla přímo do pravého oka. Utrpěl tak závažné poranění oka s trvalými následky.

Vyšetřování nehody a analýza jejích příčin

Účelem posudku, který zadala kriminální policie, bylo přezkoumat průběh nehodového děje a uvést, kdo a jakým způsobem porušil své povinnosti na úseku BOZP. Analýzou právních předpisů (zejména [zákoníku práce \(/predpisy/2622006-sb\)](#)) a souvisejících technických norem vymezil znalec okruh povinností zaměstnance:

Podílet se na vytváření bezpečného a zdraví neohrožujícího pracovního prostředí, a to zejména uplatňováním stanovených a zaměstnavatelem přijatých opatření a svou účastí na řešení otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Dbát podle svých možností o svou vlastní bezpečnost, o své zdraví i o bezpečnost a zdraví fyzických osob, kterých se bezprostředně dotýká jeho jednání, případně opomenutí při práci.

Účastnit se školení zajišťovaných zaměstnavatelem zaměřených na BOZP včetně ověření svých znalostí.

Podrobit se preventivním prohlídkám, vyšetřením nebo očkovaním stanoveným zaměstnavatelem.

Dodržovat právní a ostatní předpisy a pokyny

zaměstnavatele k zajištění BOZP, s nimiž byl řádně

seznámen, a řídit se zásadami bezpečného chování na pracovišti a informacemi zaměstnavatele.

Dodržovat při práci stanovené pracovní postupy, používat

stanovené pracovní prostředky, dopravní prostředky, OOPP a

ochranná zařízení a svévolně je neměnit a nevyřazovat z provozu.

Nepožívat alkoholické nápoje a nezneužívat jiné návykové látky na

pracovištích zaměstnavatele a v pracovní době i mimo tato

pracoviště, nevstupovat pod jejich vlivem na pracoviště

zaměstnavatele.

Oznamovat svému nadřízenému vedoucímu zaměstnanci nedostatky

a závady na pracovišti, které ohrožují nebo by bezprostředně a

závažným způsobem mohly ohrozit bezpečnost nebo zdraví

zaměstnanců při práci, zejména hrozící vznik mimořádné události

nebo nedostatky organizačních opatření, závady nebo poruchy

technických zařízení a ochranných systémů určených k jejich

zamezení.

Bezodkladně oznamovat svému nadřízenému vedoucímu

zaměstnanci svůj pracovní úraz, pokud mu to jeho zdravotní stav

dovolí, a pracovní úraz jiného zaměstnance, popřípadě úraz jiné fyzické osoby, jehož byl svědkem, a spolupracovat při objasňování jeho příčin.

Podrobit se zjištění, zda není pod vlivem alkoholu nebo jiných návykových látek, na pokyn oprávněného vedoucího zaměstnance písemně určeného zaměstnavatelem.

Dodržovat pokyny zaměstnavatele uvedené v místním řádu skladu.

Pokud jde o povinnosti zaměstnavatele na úseku BOZP, pak podle zákoníku práce (/predpisy/2622006-sb), mezi ně patří zejména:

Zajistit bezpečnost a ochranu zdraví zaměstnanců při práci s **ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu jejich práce.**

Vytvářet bezpečné a zdravé neohrožující pracovní prostředí a pracovní podmínky **vhodnou organizací bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a přijímáním opatření k předcházení rizikům.**

Soustavně vyhledávat nebezpečné činitele a procesy pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje.

Zpracovat dokumentaci o vyhodnocených (pracovních) rizicích a o přijatých opatřeních k omezení působení rizik, která nelze odstranit.

Pravidelně kontrolovat úroveň BOZP, zejména **stav výrobních a pracovních prostředků** a vybavení pracovišť a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek.

Přizpůsobovat opatření měnícím se skutečností, kontrolovat jejich účinnost a dodržování a dále zajišťovat zlepšování stavu pracovního prostředí a pracovních podmínek.

Nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a **zdravotní způsobilosti**.

Zajistit zaměstnancům **přiměřené informace a pokyny o BOZP**, zejména formou **seznámení s riziky**, výsledky vyhodnocení rizik a **s opatřeními na ochranu před působením rizik**, která se týkají jejich práce a pracoviště.

Zajistit zaměstnancům **školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP**, které doplňují jejich odborné předpoklady a požadavky pro výkon práce, které se týkají jimi vykonávané práce a vztahují se k rizikům, s nimiž může přijít zaměstnanec do styku na pracovišti, na němž je práce vykonávána.

Soustavně vyžadovat a kontrolovat dodržování opatření přijatých k omezení působení rizik.

Určit obsah a četnost školení o právních a ostatních předpisech k zajištění BOZP, způsob ověřování znalostí zaměstnanců a vedení dokumentace o provedeném školení.

Poskytnout zaměstnancům osobní ochranné pracovní prostředky, pakliže není možné rizika odstranit nebo dostatečně omezit prostředky kolektivní ochrany nebo opatřeními v oblasti organizace práce.

Na základě vyhodnocení rizik a konkrétních podmínek práce **vypracovat vlastní seznam**, podle kterého bude zaměstnancům poskytovat osobní ochranné pracovní prostředky, mycí, čisticí a dezinfekční prostředky a ochranné nápoje.

Poskytnout zaměstnanci jako osobní ochranné pracovní prostředky též **pracovní oděv nebo obuv**, pokud zaměstnanec vykonává pracovní činnosti v prostředí, v němž oděv nebo obuv podléhá mimořádnému opotřebení nebo znečištění anebo **plní ochrannou funkci**.

Udržovat osobní ochranné pracovní prostředky v nezávadném stavu a **kontrolovat jejich používání zaměstnanci**.

Další povinnosti zaměstnavatele jsou pak vázány na skutečnost, že provozuje sklad. Zde je klíčové nařízení vlády č. 101/2005 Sb. (/predpisy/1012005-sb), a norma ČSN 26 9030, které mj. stanoví povinnost:

Při ruční manipulaci s břemeny zajistit používání takových pracovních postupů, aby se předcházelo úrazům a poškození zdraví zaměstnanců, způsobeným zejména přiřazením břemene, jeho vysmeknutím, zraněním o povrch břemene, uklouznutím, zakopnutím při manipulaci s břemenem, sesutím břemen způsobeným nedostatečným upevněním, naražením nebo pádem břemene při zdvihání, přenášení, spouštění nebo nárazem zaměstnance na dopravní prostředek a na uložené předměty.

Vydat místní řád skladu, v němž musí být mimo jiné stanoveny požadavky na vhodnou organizaci práce a opatření pro bezpečný provoz skladu, zejména pak při **manipulaci při příjmu, skladování a výdeji, tvorbě manipulačních jednotek, obsluze používaných zařízení a prostředků,** pohybu dopravních prostředků, pohybu osob, používání komunikací, cest, uliček atd. Dále pak požadavky na **vybavení a místa použití ochranných pomůcek.**

Výsledky znaleckého zkoumání

Ačkoli se může zdát celý případ poměrně jasný, vyžádala si odpověď na položené otázky komplexní a hlubší pohled. Pokud jde o Patrika, v jeho jednání nebylo shledáno žádné porušení povinností na úseku BOZP. V případě jeho zaměstnavatele tomu tak ale nebylo.

Předně je potřeba odlišit povinnosti zaměstnavatele od povinností vedoucích zaměstnanců. Konkrétní povinnosti zaměstnavatele na úseku BOZP byly uvedeny výše. Jejich reálné naplnění ale jménem zaměstnavatele vždy provádějí konkrétní lidé - stanovení vedoucí zaměstnanci. Zákoník práce v § 101, odst. 2 (</predpisy/2622006-sb/text?effect=31-12-9999#ss-101>), v této věci říká, že **péče o bezpečnost a ochranu zdraví při práci uložená zaměstnavateli právními předpisy je nedílnou a rovnocennou součástí pracovních povinností vedoucích zaměstnanců na všech stupních řízení v rozsahu pracovních míst, která zastávají**. Nicméně „generální odpovědnost“ za plnění všech povinností firmy podle platných právních předpisů má vždy statutární orgán - v případě „eseróčka“ jednatel. Na tomto faktu nemění nic ani skutečnost, když není jednatel v pracovněprávním vztahu k dané společnosti. Z hlediska organizačního zajištění chodu firmy, kdy jednatel obvykle uděluje pracovní pokyny, rozhoduje o přijetí či propuštění zaměstnanců nebo o jejich odměňování, na něj musíme nahlížet jakožto na vedoucího zaměstnance. Současně platí, že statutární orgán nemůže svou odpovědnost na úseku BOZP přenášet na třetí osobu. Delegovat může pouze kompetence a povinnosti, jejichž plnění je však povinen přiměřeně kontrolovat.

Uvedená společnost, která zaměstnala Patrika „brigádně“, měla ke dni úrazu dva jednatele. Tito jednatele ale neměli nijak rozděleny své kompetence a odpovědnosti, takže byli za vzniklý stav zodpovědní oba společně a nerozlučně. Tuto skutečnost vzal v úvahu také státní zástupce a podle § 147 odst. 1 (/predpisy/402009-sb/text?effect=31-12-9999#ss-147) a 2 zákona č. 40/2009 Sb. (/predpisy/402009-sb/text?effect=31-12-9999#ss-147), trestního zákoníku, obžaloval oba dva. K tíži obžalovaných navíc hovořily závěry znaleckého posudku, neboť znalec shledal, že:

Management věnoval otázkám BOZP jen velmi okrajovou pozornost, neboť se patrně domníval, že žádné povinnosti na úseku BOZP firma nemá.

Společnost neměla vyhodnocena pracovní rizika, což je základní předpoklad nejen ke splnění povinností uložených zákoníkem práce (/predpisy/2622006-sb) na úseku BOZP, ale také k předcházení úrazům a ostatním provozním událostem.

Společnost neměla přijata vhodná organizační opatření pro zajištění BOZP, opatření k předcházení rizikům ani vydány písemné pokyny k provádění prací ve skladu.

Ve společnosti nebylo prováděno řádné školení zaměstnanců o BOZP. Zaměstnancům byly sdělovány pouze kusé a neúplné informace a pokyny týkající se bezpečnosti práce.

Společnost neměla na základě vyhodnocených rizik zpracován vlastní seznam OOPP, které by byly poskytovány zaměstnancům.

Patrikovi nebyly poskytnuty žádné OOPP, ačkoli si oba jednatele museli být vědomi celé řady pracovních rizik, jež jsou z charakteru činností prováděných ve skladu zřejmé a předvídatelné. Povinnost zajistit si OOPP byla naopak přenesena na zaměstnance (Patrik si měl sám zajistit pevnou pracovní obuv), což je naprosto nepřijatelné. Při práci s akumulátorovým páskovačem zaměstnavatel nezajistil, aby byli zaměstnanci seznámeni s návodem k používání vydaným výrobcem a používali bezzávadné stahovací pásy.

Závěr

Patrik utrpěl zranění, které ho poznamenalo na celý život. Přitom se jednalo o naprosto zbytečný úraz vzniklý jen a pouze z důvodu dychtivé snahy jednatelů této firmy ušetřit za každou cenu. Šetřilo se všude - na vybavení pracovišť, na lidech, na administrativě (Patrik neměl ani písemně uzavřenou DPP). V takovém prostředí nebylo pro BOZP místo. Nelze se tak divit, že Patrika nikdo nepoučil o možných rizicích či pokynech pro bezpečnou práci ani že nebyl náležitě vybaven potřebnými OOPP. Jednatelé se ve své obhajobě stavěli za výmluvu, že se jednalo o nešťastnou náhodu, protože „Patrik stál ve špatnou chvíli na špatném místě“. Naštěstí u soudu taková argumentace nenašla pochopení a oba jednatele byli po právu odsouzeni.

1) Skřehot, Petr A. Řízení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v zodpovědné firmě XIV.:

Požadavky na zaměstnávání mladistvých a zakázané práce. Personální a sociálněprávní

časopis. 2017, 12, s. 27.